SPIS TREŚCI

Wstęp 3

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych 5

Stan sanitarny, techniczny, funkcjonalność pomieszczeń podmiotów leczniczych stacjonarnych i ambulatoryjnych 13

Stan sanitarny powiatu w zakresie higieny komunalnej wraz z oceną obszarów, w których mogą wystąpić zagrożenia dla zdrowia ludzi 17

Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych 21

Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy 27

Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością 33

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia 37

Zapobiegawczy nadzór sanitarny 41

Podsumowanie 44

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku przekazuje poniżej cykliczne wydanie Stanu sanitarnego powiatu radomszczańskiego przedstawiające sytuację sanitarno – epidemiologiczną powiatu za rok 2019 na tle wyników pracy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku.

Szeroki zakres działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej, nieustanna praca i nadzór wykwalifikowanej kadry pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku ma na celu zapewnienie możliwie najwyższego bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców powiatu oraz poprawy warunków życia, nauczania, wychowania, pracy i wypoczynku poprzez działania edukacyjne, promocyjne i profilaktyczne. Niniejsze opracowanie powstało w oparciu o wiarygodne dane ze wszystkich obszarów objętych nadzorem bieżącym i zapobiegawczym Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku.

Mam nadzieję, że w przedstawionym opracowaniu, które jest efektem naszej codziennej często niedostrzeganej i niedocenianej pracy odnajdą Państwo interesujące zagadnienia zarówno z punktu widzenia samorządowca jak i mieszkańca powiatu.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Radomsku
Małgorzata Widawska

WSTĘP

Podstawowym celem działalności Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku w roku 2019 było promowanie zdrowotnego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze i narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, szczególnie chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.

Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomsku zapewnia realizację zadań Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w zakresie sprawowania nadzoru nad warunkami :

1) higieny środowiska;
2) higieny pracy w zakładach pracy;
3) higieny procesów nauczania i wychowania;
4) higieny wypoczynku i rekreacji;
5) zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku;
6) higieniczno – sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne

– w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Działalność Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Radomsku prowadzona jest w oparciu o tworzony corocznie na podstawie „Wytycznych Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego" – „Plan zasadniczych zamierzeń", w którym określany jest cel, główne kierunki działania i zasadnicze zamierzenia przyjęte do realizacji na dany rok dla poszczególnych komórek organizacyjnych, harmonogram nadzoru nad obiektami oraz harmonogramy poboru próbek i wykonywania pomiarów.

Dzięki profesjonalnej kadrze pracowników oraz pracę w systemie zarządzania tut. Stacja jest w stanie zapewnić wykonywanie swoich zadań na właściwym poziomie. Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Radomsku obejmuje działaniem powiat radomszczański tj. 3 miasta i 14 gmin (378 miejscowości).

W 2019 roku pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomsku znajdowało się **2405 obiektów**, przeprowadzono ogółem **2034 kontrole**, wydano **332 decyzje** administracyjne merytoryczne oraz **226 decyzji** płatniczych, pobrano **752 próbki** do badań, nałożono **56 mandatów** karnych na kwotę **13.050 zł.**

W 2019 roku przeprowadzano również liczne kontrole poza harmonogramem, wynikające z otrzymanych powiadomień w ramach funkcjonującego systemu RASFF, wniesionych podań od ludności wnioskujących o podjęcie interwencji oraz na polecenie Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (kontrole akcyjne) itp.

Poniższa ocena ma na celu przedstawienie wyników działań, jakie na rzecz społeczeństwa powiatu radomszczańskiego podejmuje Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Radomsku i może być pomocna przy podejmowaniu przez organy samorządowe decyzji na rzecz dalszej poprawy w zakresie zdrowia publicznego w Powiecie Radomszczańskim.

Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

Analiza sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych jest własnym źródłem informacji na temat stanu zdrowia społeczeństwa. Nadzór epidemiologiczny, czyli systematyczne, wieloletnie gromadzenie danych statystycznych, daje możliwość obserwowania zmian w zachorowalności, trendów i tendencji oraz cykliczności występowania pewnych chorób, czy wreszcie skuteczności podejmowanych działań zapobiegawczych, w tym przede wszystkim szczepień ochronnych.

Ocena sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w powiecie radomszczańskim została sporządzona w oparciu o dane o przypadkach zachorowań i zakażeń, jakie zostały zgłoszone do Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Radomsku w 2019 roku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Analizą zostały objęte jednostki i zespoły chorobowe, które stanowiły problem epidemiologiczny, lub były monitorowane w ramach programów realizowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

W roku 2019 przeprowadzono **408 wywiadów epidemiologicznych** dotyczących jednostek chorobowych zarejestrowanych w sprawozdaniu MZ 56, jak również chorób nie zakwalifikowanych do rejestracji.
Dane za rok 2019 zostały porównane z danymi za dwa poprzednie lata oraz w niektórych jednostkach chorobowych z danymi za pięć lat.

Współczynniki zapadalności dla chorób zostały policzone na 100 tys. ludności.

Liczba mieszkańców powiatu radomszczańskiego wg danych GUS (stan na 30.06.2019 r.) w porównaniu do roku 2018 zmniejszyła się o 593 osób i wynosi: ogółem 112 966, w tym kobiet 57 646 i mężczyzn 55 320.

W powiecie radomszczańskim ogółem w roku 2019 zarejestrowano **7 020 przypadków zachorowań** tj.: 903 zachorowania na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia, 6087 zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, 30 zachorowań na gruźlicę - 502 osoby były hospitalizowane. W 2019 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym zarejestrowano:

- **wzrost** zachorowań na biegunkę, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, wirusowe zapalenie wątroby typu B, płonicę,
- **spadek** zachorowań na bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez Clostridium difficile, krztusiec, wirusowe zapalenie wątroby typu C, ospę wietrzną, świnkę, gruźlicę, grypę i zachorowania grypopodobne, boreliozę.

Choroby szerzące się drogą pokarmową

Czynnikami etiologicznymi chorób szerzących się drogą pokarmową mogą być: wirusy, bakterie i ich toksyny oraz pasożyty i pierwotniaki

Grupę jednostek chorobowych, których występowanie wiąże się między innymi ze stanem sanitarnym przedstawia
tabela nr 1 i tabela nr 2.

Tabela 1. Wirusowe zakażenia jelitowe w powiecie radomszczańskim w latach 2017- 2019

wirusowe zakażenia jelitowe	**2019**		**2018**		**2017**	
	Liczba zachorowań	*współczynnik zapadalności*	***Liczba zachorowań***	*współczynnik zapadalności*	***Liczba zachorowań***	*współczynnik zapadalności*
wywołane przez rotawirusy	**187**	211,24	**53**	60,18	**76**	86,89
wywołane przez norowirusy	**5**	5,64	**3**	3,4	**0**	0
Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone	**30**	33,88	**17**	19,3	**7**	8,0
Wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone	**13**	14,68	**19**	21,57	**0**	0
Wirusowe zapalenie wątroby typu A	**3**	3,38	**7**	7,94	**0**	0
RAZEM	**238**		**99**		**83**	

Tabela 2.Bakteryjne zakażenia i zatrucia jelitowe (liczba przypadków) w latach 2017-2019

Bakteryjne zakażenia / zatrucia jelitowe	**2019**		**2018**		**2017**	
	Liczba zachorowań	*współczynnik zapadalności*	*Liczba zachorowań*	*współczynnik zapadalności*	*Liczba zachorowań*	*współczynnik zapadalności*
Cholera, Dur brzuszny , Dury rzekome A, B, C	**0**	0	**0**	0	**0**	0
Salmonelloza	**29**	32,7	**38**	43,15	**34**	38,74
Czerwonka bakteryjna (szigeloza)	**0**	0	**3**	3,40	**0**	0
wywołane przez *E. coli biegunkotwórczą*	**4**	4,51	**4**	4,54	**2**	2,27
wywołane przez *Yersinia enterocolitica*	**0**	0	**1**	1,13	**3**	3,41
wywołane przez *Clostridium difficile*	**12**	13,55	**39**	44,28	**36**	41,16
wywołane przez *inne czynniki określone i nieokreślone*	**17**	19,2	**12**	14,76	**15**	17,09
Biegunka i zapalenie żołądkowo jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2	**65**	73,42	**51**	57,91	**75**	85,75
zatrucia pokarmowe (gronkowcowe)	**0**	0	**0**	0	**0**	0
zatrucia pokarmowe wywołane jadem kiełbasianym (botulizm)	**0**	0	**0**	0	**0**	0
zatrucia pokarmowe wywołane przez Clostridium perfringens	**0**	0	**0**	0	**0**	0
RAZEM	**127**		**148**		**165**	

Bakteryjne zakażenia jelitowe

Mimo, iż od lat obserwuje się poprawę w zakresie higieny żywności (przygotowywanie, transport, składowanie oraz przyrządzanie i spożywanie potraw), co ma wpływ na zapadalność na te choroby, to i tak nadal zachorowania na zatrucia pokarmowe wymagają czujności oraz działań mających na celu podniesienie standardów sanitarnych.
W 2019 roku w powiecie radomszczańskim liczba zatruć pokarmowych w porównaniu do roku 2018 zmniejszyła się. Wszystkie przypadki miały charakter indywidualny i nie były powiązane ze sobą epidemiologicznie.

W następstwie wykonanych badań laboratoryjnych zarejestrowano ***15 nosicieli*** bakterii Salmonella, w tym 6 po przebyciu zakażenia pokarmowego, 8 w ramach badań ze styczności, 1 osoba z badań do celów sanitarno-epidemiologicznych. Po ustąpieniu nosicielstwa 14 nosicieli wykreślono z ewidencji.

Ogniska chorób przenoszonych droga pokarmową

W 2019 r. rejestrowano ***cztery ogniska*** choroby przenoszonej drogą pokarmową :

- Pierwsze ognisko wystąpiło w domu prywatnym. Czynnikiem etiologicznym zatrucia była pał. Salmonella Enteridіdis. Do zakażenia doszło najprawdopodobniej przez żywność. Zachorowały 4 osoby. Czynnikiem sprzyjającym do powstania ogniska mogło być zakażenie wtórne podczas przygotowywania potrawy oraz nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny.
- Drugie ognisko wywołane wirusowym zapaleniem wątroby typu A wystąpiło wśród osób wspólnie zamieszkujących. Zachorowały 3 osoby. Uznano, że przyczyną wystąpienia ogniska było nieprzestrzeganie podstawowych zasad higieny – tj. mycia rąk przy przygotowywaniu i podawaniu posiłku. Nośnikiem zakażenia był chory człowiek. Nadzorem epidemiologicznym objęto 7 osób.
- Dwa ogniska wystąpiły po spożyciu grzybów w domach prywatnych. Ogółem zachorowały 4 osoby. W jednym ognisku istnieją silne dowody epidemiologiczne, że czynnikiem był muchomor sromotnikowy.

Wirusowe zapalenia wątroby

W 2019 r. zarejestrowano **3 przypadki** *wirusowego zapalenia wątroby typu A* potwierdzone badaniami serologicznymi tj. wykryto przeciwciała anty-HAV.
Do metod zapobiegania należą: przestrzeganie zasad higieny osobistej, mycie rąk po wyjściu z toalety, mycie rąk przed przygotowaniem posiłków i przed jedzeniem, szczepienie osób zatrudnionych przy dystrybucji i produkcji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, szczepienie dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży, które nie chorowały na WZWA, szczepienie osób wyjeżdżających do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW A.

Zachorowalność na krwiopochodne wirusowe zapalenie wątroby w powiecie radomszczańskim utrzymuje się na bezpiecznym poziomie i nie stanowi większego problemu epidemiologicznego. Ma to znaczący związek z konsekwentną, wieloletnią realizacją szczepień ochronnych przeciwko wzw typu B oraz pełnienia właściwego nadzoru epidemiologicznego eliminującego przyczyny szerzenia się tych zakażeń przez podmioty lecznicze.

- W 2019 r. podobnie jak w 2018 r. nie rejestrowano zachorowań na ostre wirusowe zapalenie wątroby typu B.
- W 2019 r. w porównaniu do roku 2018 zapadalność na wirusowe zapalenia wątroby typu B – przewlekłe nieznacznie zmniejszyła się Zarejestrowano 14 przypadków tj. o 6 przypadków mniej niż w 2018 r.
- W 2019 r. podobnie jak w 2018 r. zarejestrowano 12 przypadków wirusowego zapalenia wątroby typ C.

Większość zgłaszanych i rejestrowanych przypadków WZW B i C nadal stanowią przewlekłe WZW B i C, czyli przypadki zakażeń wirusami HBV i HCV, do których doszło przed kilkoma, a nawet kilkunastoma latami co może świadczyć o lepszej zgłaszalności tych przypadków, a także o lepszej obecnie wykrywalności.

PSSE w Radomsku prowadzi nadzór nad osobami chorymi i osobami z kontaktu z chorym. Ogółem w 2019 r. przeprowadzono nadzór nad ***57 osobami*** z kontaktu z osobą zakażoną.

Choroby wieku dziecięcego

Tabela 3. Liczba zachorowań na choroby wieku dziecięcego w latach 2017-2019

Jednostka chorobowa	2019		2018		2017	
	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	współczynnik zapadalności
Ospa wietrzna	**229**	258,79	**598**	679,08	**542**	617,71
Krztusiec	**39**	44,05	**53**	60,18	**23**	26,21
Świnka nagminne zapalenie przyusznic	**1**	1,13	**9**	10,22	**1**	1,13
Różyczka	**0**	0	**1**	1,13	**2**	2,27
Płonica	**10**	11,29	**6**	6,81	**14**	15,95
Odra	**0**	0	**0**	0	**0**	0

Zakażenia ośrodkowego układu nerwowego – neuroinfekcje

W 2019r. rejestrowano jeden przypadek zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii bakteryjnej i jedno zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych o etiologii wirusowej.

Choroba inwazyjna

W 2019r. rejestrowano 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* tj. zapalenie opon mózgowo- rdzeniowych, nie rejestrowano natomiast przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes,* inwazyjnej choroby meningokokowej - *Neisseria meningitidis,* inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae typu b.*

Inne choroby zakaźne

Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W 2019r. zgłoszono ***2 przypadki***- nowe zakażenie ***HIV,*** nie rejestrowano natomiast przypadków AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności.

Choroby przenoszone drogą płciową

W 2019r. rejestrowano ***2 przypadki kiły*** - inne postacie kiły i kiła nieokreślona i 1 przypadek kiły wrodzonej

Grypa i zachorowania grypopodobne

W 2019r. do PSSE Radomsko zgłoszono ***6 087*** zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, w tym 3304 zachorowań u dzieci do lat 14. Kontynuowano nadzór epidemiologiczno-wirusologiczny nad grypą oparty na wybiórczym nadzorze epidemiologicznym tzw. systemie SENTINEL. W czasie aktualnie trwającego sezonu epidemicznego 2019/2020 (od 01.09.2019 r. do 31.01.2020 r.) zgłoszono 2016 przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, w tym 788 u dzieci do 14 roku życia.

W 2019 r. nastąpił zgon wywołany grypą z zapaleniem płuc wywołaną zidentyfikowanym wirusem grypy tj. grypy typu AH_1N_1 (potwierdzone badaniami molekularnymi). Odnotowany zgon dotyczył osoby, która z uwagi na wiek i choroby przewlekłe była narażona na cięższy przebieg choroby.

Skutecznym sposobem ochrony przed grypą jest unikanie dużych skupisk ludzkich w okresie epidemii, utrzymanie właściwego poziomu higieny osobistej i środowiska oraz poddanie się szczepieniom ochronnym. Rozpowszechnianie szczepień p/grypie nadal jest niewielkie i nie ma wpływu na sytuację epidemiologiczną choroby (*tabela 7*).

Najwyższą tygodniową zapadalność w 2019r. zanotowano w okresie od :

- 01.12.2019 r. do 07.12.2019 r.

Gruźlica

W 2019 r. w PSSE w Radomsku zarejestrowano ***30 przypadków*** rozpoznanej *gruźlicy,* w tym 20 przypadków gruźlicy potwierdzonej mikroskopowym badaniem z posiewem bakteriologicznym.
Objęto nadzorem epidemiologicznym osoby z kontaktu domowego, w miejscu pracy i nauki.
Wyższą zapadalność rejestrowano wśród mieszkańców miasta oraz wśród mężczyzn.

W 2019r. w powiecie radomszczańskim rejestrowano 2 zgony z powodu gruźlicy.

Borelioza z Lyme

Spośród innych chorób zakaźnych podlegających obowiązkowemu zgłaszaniu i rejestracji wymienić należy boreliozę.
Na terenie działania PSSE Radomsko w 2019r. zarejestrowano ***35 przypadków boreliozy***, w 2018 r. rejestrowano 52 przypadki.

Pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę

Na ***130 osób***, które miały kontakt ze zwierzętami, ***17 osób*** zakwalifikowano do szczepień i zaszczepiono. W 2019r. zarejestrowano o 20 przypadków mniej pokąsań przez zwierzęta niż w 2018 r. PSSE w Radomsku ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zakresie chorób odzwierzęcych. Najczęstszymi sprawcami pokąsań były zwierzęta domowe, głównie psy (112 przypadków), koty (17 przypadki).

Prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych oraz zakażeń.

W 2019 r. przeprowadzono ***408 dochodzeń epidemiologicznych/ wywiadów***, w związku ze zgłoszeniem zachorowania lub podejrzenia zachorowania na chorobę zakaźną.
Dochodzenia prowadzone były w jednostkach chorobowych, w których wymagane jest ustalenie źródła zakażenia, wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie, objęcie nadzorem osób chorych oraz osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie, ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez zwierzę, przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.
Nadzorem epidemiologicznym objęto ogółem ***274 osoby*** (kontakt z osobami chorymi).
W ramach nadzoru pobrano ***270 prób*** od ***172 osób*** (chorych, nosicieli, ozdrowieńców, osób ze styczności z chorym lub nosicielem).

Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych.

Najważniejszym celem zdrowotnym szczepień ochronnych jest zapobieganie określonemu zakażeniu lub chorobie zakaźnej u zaszczepionej osoby lub populacji. Szczepienia ochronne w pow. radomszczańskim prowadzone są w 27 podmiotach leczniczych, w tym 4 podmioty nadzorowane są przez WSSE w Łodzi.

W tut. Powiatowej Stacji urządzenia chłodnicze służące do przechowywania preparatów szczepionkowych posiadają elektroniczny system całodobowego monitoringu z funkcją odczytu temperatury i powiadamiania alarmowego (w przypadku odchyleń od normy) na telefon komórkowy. Urządzenia chłodnicze w przypadku przerwy w dostawie prądu zasilane są przez agregat prądotwórczy. W placówkach POZ szczepionki przechowywane są w sposób prawidłowy z możliwością całodobowego monitoringu i powiadamiania alarmowego na telefon komórkowy.

W roku 2019 w 1 placówce nastąpiła przerwa w dostawie energii elektrycznej, w związku z czym nastąpiło przerwanie łańcucha chłodniczego i preparaty szczepionkowe były przechowywane w niewłaściwych warunkach. W w/w placówce po zasięgnięciu opinii producentów szczepionek i decyzji kierownika preparaty szczepionkowe zostały częściowo zutylizowane.

W 2019 r. zarejestrowano ***19 niepożądanych odczynów poszczepiennych*** (NOP), w tym 18 łagodnych i 1 poważny.

W tabeli 4 porównano liczbę oraz rodzaj NOP zarejestrowanych w PSSE Radomsko w latach 2012-2019.

Tabela 4. Niepożądane odczyny poszczepienne w latach 2012-2019

Ilość i rodzaj NOP				
Rok	Ogółem	Łagodny	Poważny	Ciężki
2012	6	5	1	0
2013	9	8	0	1
2014	9	7	1	1
2015	10	9	1	0
2016	16	12	3	1
2017	22	17	5	0
2018	11	10	1	0
2019	19	11	1	0

Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień, działanie ruchów antyszczepionkowych lub inna przyczyna nie podawana przez rodziców/ opiekunów.

Tabela 5. Liczba rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych oraz liczba dzieci u których nie zrealizowano obowiązkowych szczepień zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, stan na dzień 31.12.2019 r.

ROK	liczba rodziców/ opiekunów prawnych dzieci uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych	liczba dzieci nie szczepionych obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi
2016	49	32
2017	93	63
2018	103	70
2019	120	94

Tabela 6. Działania podjęte przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Radomsku w latach 2016-2019 dot. rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych.

ROK	liczba wezwań/upomnień zawierających wezwanie do obowiązku szczepień z zapewnieniem skierowania sprawy na drodze egzekucji administracyjnej	liczba tytułów wykonawczych przekazanych do Wojewody
2016	12	9
2017	38	23
2018	49	46
2019	45	40

W porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła liczba rodziców/ opiekunów prawnych uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych swoich dzieci.
Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się od realizacji obowiązkowych szczepień ochronnych, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.

Ważnym źródłem informacji o szczepieniach ochronnych jest strona internetowa uruchomiona w ramach akcji informacyjnej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia" i strona Państwowego Zakładu Higieny http://szczepienia.pzh.gov.pl/

Tabela 7. Stan uodpornienia szczepionkami zalecanymi osób w powiecie radomszczańskim w latach 2016-2019

Uodpornienie przeciw chorobie	**2019**	**2018**	**2017**	**2016**
Rotawirusy	281	224	210	184
p/wirusowi brodawczaka ludzkiego	14	8	8	5
przeciw inwazyjnym zakażeniom Streptococcus pneumoniae	*30*	*311 oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO*	255 *oprócz osób szczepionych zgodnie z PSO*	375
Neisseria meningitidis	109	252	68	84
Wzw typ A	88	57	57	21
Wzw typ B	1433	1541	1567	1754
Kleszczowe zapalenie mózgu	96	73	26	60
Dur brzuszny	58	30	48	35
Ospa wietrzna	74	62	51	64
Grypa	1952	1906	1620	1341

W 2019 r. wzrosła liczba dzieci, młodzieży i osób dorosłych zaszczepionych preparatami szczepionkowymi zalecanymi przeciw grypie, rotawirusom, kleszczowemu zapaleniu mózgu i ospie wietrznej, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A, durowi brzusznemu oraz p/wirusowi brodawczaka ludzkiego. W 2019 r. nastąpił nieznaczny spadek ilości zaszczepionych osób przeciw WZW typu B. Wynika to między innymi z tego, że coraz więcej osób jest już uodpornionych, bowiem powszechne szczepienia niemowląt przeciw wzw B prowadzone są w Polsce od 1996 r.

W 2019 r. podobnie jak w roku wcześniejszym nastąpił nieznaczny spadek wykonania szczepień obowiązkowych u dzieci w powiecie radomszczańskim. Dotyczył on szczepień wykonywanych u dzieci w 1, 2, 6 i 14 r.ż. , ale pomimo tego, przedstawiona analiza potwierdza, iż szczepienia ochronne na terenie powiatu radomszczańskiego zapewniają wysoki odsetek osób zaszczepionych i zabezpieczają przed szerzeniem się chorób zakaźnych. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć.

Tabela 8. Analiza wykonawstwa szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży według wieku zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych w latach 2018-2019

Rodzaj szczepienia	Rok sprawozdawczy 2019		Rok sprawozdawczy 2018	
	rok urodzenia	wykonawstwo	rok urodzenia	wykonawstwo
GRUŹLICA – szczepionka BCG noworodki	2019	98,4	2018	98,4
	2018	98,6	2017	98,9
WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY typu B (WZW typu B) szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	83,4	2018	82,1
	2018	98,7	2017	98,4
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne	2019	45,4	2018	48,3
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne	2018	45,4	2018	48,3
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne	2019	45,25	2018	48,3
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA szczepienie podstawowe	2018	81,8	2017	81,9
	2017	94,9	2016	95,3
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC szczepienie pierwotne i uzupełniające	2018	96,0	2017	96,3
	2017	97,1	2016	97,9
POLIOMYELITIS szczepienie pierwotne i uzupełniające	2018	96,0	2017	96,3
	2017	97,0	2016	98,1
HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	45,2	-	-
	2018	96,2	2017	96,3
	2017	97,1	2016	98,0
STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE szczepienie pierwotne i uzupełniające	2019	59,0	-	-
	2018	97,3	2018	64,2
	2017	97,3	2017	96,8
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC 6-ty rok życia szczepienie I przypominające	2014	84,3	2013	83,8
	2013	94,9	2012	95,9
POLIOMYELITIS 6-ty r. ż. szczepienie I przypominające	2014	84,3	2013	83,8
	2013	94,9	2012	95,8
ODRA, ŚWINKA, RÓŻYCZKA 10-ty rok życia szczepienie przypominające	2014	74,4	2009	90,01
	2010	89,5	2008	96,9
	2009	96,7	-	-
BŁONICA, TĘŻEC, KRZTUSIEC 14-ty rok życia szczepienie II przypominające	2006	91,7	2005	92,0
	2005	96,9	2004	97,8
BŁONICA, TĘŻEC 19-ty r. ż. szczepienie III przypominające	2001	83,6	2000	86,9
	2000	94,9	1999	92,4

Stan sanitarny, techniczny, funkcjonalność pomieszczeń podmiotów leczniczych stacjonarnych i ambulatoryjnych

Sprawowanie nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi stacjonarnymi i ambulatoryjnymi obejmowało kontrolę: funkcjonalności, stanu technicznego obiektów, zaopatrzenia w wodę, utrzymania czystości powierzchni pomieszczeń, postępowania z bielizną i odpadami medycznymi. Istotna z uwagi na bezpieczeństwo pacjentów i personelu jest ocena i egzekwowanie prawidłowości prowadzenia procesów dezynfekcji i sterylizacji w obiektach nadzorowanych. Nadzorem objęto również sposób prowadzenia kontroli wewnętrznej w obszarze realizacji działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń chorób zakaźnych.

Działalność kontrolno-represyjna

Pod stałym nadzorem Sekcji Nadzoru Epidemiologii znajduje się ogółem ***249 obiektów***.

- **67** podmiotów leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz ambulatoryjne świadczenia zdrowotne (NZOZ, SPZOZ, zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, medyczne laboratoria diagnostyczne, zakłady rehabilitacyjne),
- ***182*** podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą w ramach praktyki zawodowej (indywidualne, specjalistyczne i grupowe praktyki lekarskie) , w tym 8 obiektów (sklepy medyczne oraz transport sanitarny).

Ogółem w podmiotach leczniczych przeprowadzono ***124 kontrole.*** Wydano **8 decyzji** tj. 2 decyzje administracyjne, 1 decyzja nakazująca leczenie, 1 decyzja odsuwająca od pracy, 3 płatnicze, 1 decyzja wygaszająca. W 2019 r. zastosowano jedno karania mandatowe na kwotę 200 zł.

Stan techniczny i funkcjonalność pomieszczeń nadzorowanych obiektów. Na podstawie wyników kontroli przeprowadzonych w 2019 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego nad podmiotami leczniczymi, prowadzącymi działalność medyczną ocenia się, że z roku na rok stan placówek pod względem sanitarno –

higienicznym ulega poprawie.Stan sanitarno – techniczny nadzorowanych obiektów ocenia się pozytywnie, w kilku podmiotach stwierdzono drobne usterki techniczne, na które wydano zalecenia, stwierdzone uchybienia nie miały znacznego wpływu na jakość wykonywanych usług. Jeden podmiot leczniczy na koniec 2019 r. oceniono jako zły pod względem stanu higieniczno-sanitarnym i technicznym- wydano decyzję administracyjną .We wszystkich podległych podmiotach leczniczych stosowane są środki dezynfekcyjne zgodnie z ustawą *o wyrobach medycznych i produktach biobójczych*. Nie stwierdzono braków w zaopatrzeniu w te preparaty. Osoby przeprowadzające dezynfekcję ściśle przestrzegają ustalonych procedur opracowanych przez placówki. Środki dezynfekcyjne są dobierane właściwie (spektrum, czas działania, zastosowanie). Do Sekcji Nadzoru Epidemiologii w Radomsku w 2019 r. wpłynął 1 wniosek od ludności o podjęcie interwencji w sprawie nieprzestrzegania procedur higieniczno - sanitarnych w podmiocie leczniczym. Kontrola sanitarna przeprowadzona w tym obiekcie wykazała nieprawidłowości dotyczące postępowania z odpadami pochodzenia medycznego. Za uchybienia zastosowano karanie mandatowe w wysokości 200 zł.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie sterylizacji dokonano oceny procedur sterylizacyjnych. Na terenie powiatu ogółem zarejestrowane są ***75 urządzeń sterylizacyjnych***.

W placówkach prowadzona jest kontrola wewnętrzna procesów sterylizacji. Wysoka skuteczność procesu sterylizacji oznacza osiągnięcie wysokiego stopnia bezpieczeństwa podczas wykonywania zabiegów naruszających ciągłość tkanek. W 2019 r. nie przeprowadzano zabiegów dezynsekcji, natomiast zabiegi deratyzacji przeprowadzane były sporadycznie w pomieszczeniach gospodarczych, piwnicach.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w postępowaniu z bielizną czystą i brudną. Miejsca gromadzenia bielizny brudnej wydzielane są poza pomieszczeniami w których udzielane są świadczenia zdrowotne. Bielizna gromadzona jest w workach foliowych. Praniebielizny odbywa się w zakładach pralniczych zgodnie z zawartymi umowami. Nadzorowane podmioty lecznicze coraz częściej stosują bieliznę jednorazowego użytku (podkłady, serwety, ręczniki). Odzież ochronna zazwyczaj prana jest we własnym zakresie. Kontrole sanitarne z zakresu gospodarki odpadami pochodzenia medycznego w podmiotach leczniczych poza jednym podmiotem nie wykazały nieprawidłowości.

Transport wewnętrzny odpadów medycznych i magazynowanie odbywa się w sposób prawidłowy, podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na transport i utylizację odpadów pochodzenia medycznego z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia. Odpady komunalne gromadzone są w kontenerach/pojemnikach. Wywozem zajmują się wyspecjalizowane firmy. Ocena działalności zespołów do spraw zakażeń szpitalnych. Zakażenia wewnątrzszpitalne to jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla hospitalizowanych pacjentów. Zakażeń tych nie można całkowicie wyeliminować, a jedynie doprowadzić do minimalizacji ich występowania. We wszystkich podmiotach leczniczych, w których udzielane są całodobowe świadczenia zdrowotne powołane zostały Zespoły ds. Zakażeń Zakładowych.

W Szpitalu Powiatowym w Radomsku i pozostałych stacjonarnych placówkach świadczących usługi całodobowo w 2019r. rejestrowano pięć ognisk epidemicznych. Bieżąca działalność zespołów ds. zakażeń koncentruje się na analizowaniu i aktualizowaniu procedur epidemiologicznych, adekwatnie do dostrzeganych zagrożeń, zmieniających się wymagań w nowelizowanych przepisach prawnych, standardów postępowania i potrzeb medycznych.

W związku z sytuacją epidemiologiczną w zakresie występowania szczepów bakterii z rodziny Enterobacterales wytwarzających karbapenemazy i wynikającej z niej konieczności rygorystycznego przestrzegania istniejących zaleceń i wytycznych, przypominano o konieczności niezwłocznego zgłaszania takich przypadków oraz o wdrażaniu działań zapobiegających szerzeniu się zakażeń i chorób zakaźnych w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą.

Wnioski:

1. Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych i zakażeń na terenie powiatu radomszczańskiego w 2019r. można określić jako stabilną.

2. Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa, nie zaistniały zdarzenia, których następstwa mogłyby wywołać konieczność uruchamiania elementów zarządzania kryzysowego.

3. W 2019 r. liczba zachorowań na biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w porównaniu do roku 2018 nieznacznie wzrosła. W porównaniu do roku 2018, w 2019 r. zarejestrowano o 318 mniej przypadków zachorowań na grypę sezonową.

4. Zaobserwowano spadek zachorowań na choroby wieku dziecięcego tj. ospę wietrzną, krztusiec, świnkę, różyczkę, natomiast zaobserwowano nieznaczny wzrost zachorowań na płonicę. W/w choroby cechują się cykliczną zmiennością charakterystyczną dla chorób wieku dziecięcego.

5. W 2019 r. zmniejszyła się liczba zachowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A – zarejestrowano 3 przypadki.

6. Liczba osób pokąsanych przez zwierzęta w stosunku do 2018r. zmniejszyła się, liczba osób, u których podjęto decyzję o szczepieniu p/ wściekliźnie nieznacznie wzrosła.

7. W 2019r. zmniejszyła się zapadalność na gruźlicę. Chorobę tą głównie wykryto u osób w wieku powyżej 50 roku życia, częściej u mężczyzn niż kobiet i u mieszkańców miast niż wsi.

8. Zarejestrowano 2 osoby zakażone HIV oraz 3 zachorowania na kiłę. W 2019 r. zarejestrowano 5 zgonów z powodu choroby zakaźnej. Ważną rolę w profilaktyce chorób zakaźnych spełnia rzetelne upowszechnianie wiedzy o chorobach zakaźnych i zakażeniach.

9. Program Szczepień Ochronnych realizowany był zadawalająco. Dla większości chorób, przeciwko którym realizowane są obowiązkowe szczepienia przyjmuje się, że odporność populacyjną osiąga się przy zaszczepieniu co najmniej ok. 95% populacji, co w przypadku wielu chorób udało się osiągnąć. Niepokojącym trendem dla całej populacji może okazać się systematycznie zyskująca na popularności tendencja do unikania szczepień i działanie ruchów antyszczepionkowych. W 2019r. zwiększyła się w porównaniu do roku 2018 liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych. Zarejestrowano 94 dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych. Ze względu na stale rosnącą liczbę osób uchylających się, konieczne jest kontynuowanie akcji edukacyjnych i szukanie nowych sposobów dotarcia do opiekunów z informacjami wskazującymi na zasadność realizacji szczepień ochronnych.

10. Analiza stanu sanitarnego podmiotów leczniczych wskazuje, że placówki zorganizowane są prawidłowo i spełniają w podstawowym zakresie obowiązujące wymogi sanitarno – epidemiologiczne. Na podstawie uzyskanych dokumentów wynika, że rejestracja zakażeń szpitalnych jest nadal w trakcie wdrażania i wymaga dalszego udoskonalenia.

11. Poprawie wymaga zgłaszalność przez lekarzy podejrzeń i zachorowań na choroby zakaźne, których obowiązek wynika z ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Stan sanitarny powiatu w zakresie higieny komunalnej wraz z oceną obszarów, w których mogą wystąpić zagrożenia dla zdrowia ludzi

Jakość wody do spożycia w wodociągach zaopatrujących mieszkańców powiatu radomszczańskiego

Nadzorem objęto ***36 urządzeń wodociągowych*** zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz ***7 innych*** podmiotów zaopatrujących w wodę przeznaczoną do spożycia (indywidualne ujęcia, z których woda jest wykorzystywana w ramach działalności gospodarczej, w budynkach użyteczności publicznej, w podmiotach działających na rynku spożywczym). Mieszkańcom dostarczana jest woda do picia dobrej jakości bez zanieczyszczeń mikrobiologicznych i chemicznych. W trakcie 2019 roku PPIS w Radomsku stwierdził brak przydatności wody do spożycia w przypadku 1 wodociągu zbiorowego zaopatrzenia z uwagi na przekroczenie parametrów mikrobiologicznych.

Producent został zobowiązany do podjęcia działań naprawczych w celu przywrócenia należytej jakości dostarczanej wody oraz do zaopatrzenia konsumentów w wodę bezpieczną dla zdrowia. Na czas przeprowadzenia działań naprawczych zanieczyszczone ujęcie wody zostało wyłączone z eksploatacji, a woda do sieci wodociągowej była dostarczana z innego ujęcia, co pozwoliło na zaopatrywanie konsumentów w wodę należytej jakości.

W 5 przypadkach PPIS w Radomsku orzekł warunkową przydatność wody, określił dopuszczalne wartości parametryczne i termin trwania przekroczenia oraz nakazał doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych przepisami. Kontrolne badania przeprowadzone w ramach kontroli urzędowej potwierdziły przywrócenie należytej jakości dystrybuowanej wody. Ogólna liczba ludności zaopatrywanej w wodę z nadzorowanych urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę wynosiła – ok. ***113,807 tys. osób.***
Indywidualne ujęcia zaopatrywały w wodę do spożycia ***944 osoby.***

Ocena skolonizowania instalacji ciepłej wody w stacjonarnych podmiotach leczniczych oraz obiektach zamieszkania zbiorowego

Pod nadzorem znajduje się ***9 instalacji ciepłej wody użytkowej***, w tym 3 nadzorowane przez Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Badania ciepłej wody w celu wykrywania bakterii *Legionella sp.* zostały wykonane w szpitalu, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym, domu pomocy społecznej oraz schronisku młodzieżowym. Stwierdzono brak lub znikome skażenie systemów wodnych pałeczkami *Legionella sp.*, wobec czego nie było konieczne podejmowanie działań specjalnych. Temperatura wody w zakresie 20-50 ^{0}C jest czynnikiem sprzyjającym rozwojowi i namnażaniu się bakterii z rodzaju *Legionella sp.* Do zakażenia dochodzi wskutek wdychania skażonego aerozolu wodno-powietrznego. Szczególnie narażone są osoby przebywające w szpitalach, zakładach opiekuńczo-leczniczych, mieszkańcy domów pomocy społecznej.

Jakość wody w kąpieliskach

Na nadzorowanym terenie znajduje się tylko ***1 kąpielisko i 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli***. Obecny stan liczebny tego typu obiektów należy ocenić jako niezadowalający. W ramach prowadzonego nadzoru była oceniana jakość wody w kąpielisku pod względem mikrobiologicznym z uwzględnieniem liczby Escherichia coli i Enterokoków. Dokonywano również oceny wizualnej jakości wody pod względem występowania zakwitu sinic oraz obecności w wodzie zanieczyszczeń. Wydawano bieżące oceny jakości wody z kąpieliska pod względem jej przydatności do kąpieli. Dokonano również sezonowej oceny jakości wody i stwierdzono dobrą jakość wody w tym kąpielisku. Na podstawie 4 letniego zestawu wyników badania bakteriologicznego wody za lata 2016-2019 dokonano klasyfikacji jakości wody w kąpielisku Zbiornik wodny w Przedborzu jako „dobre", podobnie jak w roku 2018r.Oceniana była również jakość wody

w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli w Zakrzówku Szlacheckim pod względem mikrobiologicznym oraz występowania zakwitu sinic i obecności w wodzie zanieczyszczeń. Wydano 2 oceny o przydatności wody do kąpieli. Na stronie internetowej PSSE w Radomsku w sezonie kąpieliskowym są zamieszczane komunikaty o jakości wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli.

Jakość wody na pływalni

Na podstawie wyników badań dokonano oceny jakości wody na pływalni. W związku z okresowymi przekroczeniami dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych oraz przekroczeń maksymalnego stężenia chloru związanego i chloru wolnego oceniono, że woda na pływalni odpowiadała wymaganiom z nieprawidłowościami.

Mając na względzie zapewnienie bezpieczeństwa osobom korzystającym z pływalni, PPIS w Radomsku po otrzymaniu negatywnych wyników badania wody, występował do zarządzającego pływalnią o podjęcie działań mających na celu spełnienie określonych przepisami wymagań jakościowych.

Ocena stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej

Kontroli stanu sanitarnego podlegają następujące obiekty: hotele, obiekty świadczące usługi hotelarskie, zakłady fryzjerskie oraz kosmetyczne, zakłady odnowy biologicznej i tatuażu, domy pomocy społecznej, dworce kolejowe i autobusowe, wiaty przystankowe, parkingi, pływalnie, ustępy publiczne, cmentarze, zakłady pogrzebowe, tereny rekreacyjne, kina, obiekty sportowe, apteki, targowiska, pralnie, usługi w zakresie transportu publicznego osób.

W 2019 roku w ewidencji znajdowało się ogółem ***389 obiektów***.
Skontrolowano ***115 obiektów.***
Stan sanitarny skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.
Podobnie jak w latach ubiegłych były stwierdzane uchybienia, które mają wpływ na zapewnienie właściwych warunków świadczenia usług dla ludności i utrzymanie odpowiedniego stanu sanitarnego obiektów oraz urządzeń użyteczności publicznej.

Najczęściej stwierdzane uchybienia:
- nieprawidłowo opracowane procedury dot. zapewnienia ochrony przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi przy wykonywaniu czynności, w trakcie których dochodzi do naruszenia ciągłości tkanek ludzkich (zakłady kosmetyczne);
- brak aktualnych badań ciepłej wody użytkowej w kierunku *Legionella sp.* w obiektach hotelarskich;
- brak tekstowej i graficznej informacji o zakazie palenia e – papierosów (zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, hotele, Domy Pomocy Społecznej, ustęp publiczny);
- brak prawidłowej wentylacji w pomieszczeniach obiektów użyteczności publicznej (zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, zakłady tatuażu, odnowy biologicznej, Dom Pomocy Społecznej);
- brak okresowej kontroli przewodów kominowych (wentylacyjnych) w obiektach takich jak: zakłady fryzjerskie, zakłady kosmetyczne, zakład tatuażu, dom przed-pogrzebowy, hotele, motele i inne obiekty hotelarskie;
- brak do wglądu atestów barwików używanych do tatuowania ciała;
- brak pojemników na gromadzenia odpadów komunalnych na terenie parkingu przy Dworcu i Stacji Kolejowej;
- brak umów na odbiór odpadów komunalnych (cmentarz, apteki, zakłady kosmetyczne, fryzjerskie);
- brak dowodów uiszczania opłat za wywóz nieczystości płynnych (zakład kosmetyczny, pralnia).

W większości przypadków PPIS w Radomsku został powiadomiony o zrealizowaniu wydanych zaleceń pokontrolnych. Sposób realizacji pozostałych zaleceń zostanie zweryfikowany podczas kontroli zaplanowanych na 2020 rok.

W 2019 roku kontynuowano nadzór w zakresie ochrony zdrowia przed niekorzystnym wpływem korzystania z usług solaryjnych. Skontrolowano wszystkie nadzorowane obiekty.
Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Interwencje

Do PPIS w Radomsku wpłynęły ***33 wnioski o podjęcie interwencji***, w 26 przypadkach były uzasadnione.
Wnioski dotyczyły:

- uciążliwości i zagrożeń dla zdrowia ludzi wynikających z niewłaściwego stanu sanitarno – higienicznego nieruchomości (niewłaściwa gospodarka odpadami, ściekami, zasiedlenie nieruchomości przez gryzonie, insekty, rozkład zwłok ludzkich, uciążliwy zapach);
- uciążliwości i zagrożeń dla zdrowia ludzi związanych z niewłaściwą jakością powietrza w pomieszczeniach mieszkalnych (zawilgocenie i zagrzybienie lokalu, ponadnormatywny poziom hałasu generowanego z zewnątrz).

Wyniki kontroli pokazują, że w wielu przypadkach na terenie prowadzenia działalności gospodarczych oraz prywatnych nieruchomości gospodarka ściekami prowadzona jest w sposób niezgodny z przepisami, co niesie za sobą niebezpieczeństwo występowania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, a także powoduje pogorszenie stanu środowiska. Sytuacja w tym obszarze nie ulega poprawie.

Działalność kontrolno-represyjna

W roku 2019 przeprowadzono ogółem ***363 kontrole***.
Wydano ***114 decyzji***, w tym: 8 dot. jakości wody, 43 dot. zezwolenia na ekshumację, 1 zatwierdzająca laboratorium, 61 płatniczych, 1 decyzja dot. stanu sanitarnego nieruchomości.
W ***11 przypadkach*** zastosowano karanie mandatowe. Nadzór nad wykonywaniem ekshumacji prowadzono w ***20 przypadkach***.

Pobrano do badań ogółem ***298 próbek*** wody, w tym 265 próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z urządzeń i sieci wodociągowych; 1 próbka wody z kąpieliska; 6 próbek wody basenowej; 26 próbek ciepłej wody w budynkach zamieszkania zbiorowego, użyteczności publicznej oraz w podmiotach wykonujących działalność leczniczą całodobową, w celu oceny stopnia skażenia pałeczkami *Legionella sp.*

Podsumowanie

1. Na podstawie prowadzonego nadzoru oceniono, że mieszkańcy powiatu radomszczańskiego piją wodę należytej jakości. Podobnie jak w roku ubiegłym niewielki odsetek stanowiły wodociągi, w których wystąpiło okresowe pogorszenie jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych. Wskutek podjętych w trybie natychmiastowym działań naprawczych jakość wody uległa poprawie i spełniała określone normy.

2. Tylko w jednym przypadku woda z wodociągu zbiorowego zaopatrzenia w wodę wykazuje przekroczenia manganu, termin usunięcia nieprawidłowości w tym zakresie nie upłynął.

3. W wyniku prowadzonego nadzoru nad jakością wody z kąpieliska oraz z miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpieli oceniono, że woda spełniała określone wymagania. Stan sanitarny tych obiektów również nie budził zastrzeżeń.

4. Podobnie jak w roku ubiegłym oceniono stan sanitarny nadzorowanych obiektów użyteczności publicznej jako dobry, pomimo stwierdzenia w wyniku prowadzonych kontroli uchybień i wydania terminowych zaleceń. W większości przypadków zalecenia wykonano. Sposób realizacji zaleceń, o których PPIS w Radomsku nie został powiadomiony zostanie zweryfikowany podczas kontroli zaplanowanych na rok 2020.

5. W dalszym ciągu istnieje problem dostępności do toalet w miejscach dostępnych publicznie (cmentarze, miejscowości turystyczne, miejsca postojowe przy trasach z dużym nasileniem ruchu turystycznego). Powyższe powoduje pogarszanie stanu środowiska a tym samym może być przyczyną szerzenia się zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

6. Istotny problem stanowią również zagrożenia spowodowane nieprawidłowym gospodarowaniem ściekami powstającymi zarówno w gospodarstwach domowych jak i w wyniku prowadzonej działalności gospodarczej. Powyższe wpływa niekorzystnie na stan środowiska a tym samym na zdrowie ludzi. Sytuacja w tym obszarze nie ulega poprawie.

7. Przeprowadzone oględziny w zakresie stanu sanitarno - porządkowego miejsc i terenów dostępnych publicznie w miastach i w gminach wykazały zaleganie odpadów w miejscach przypadkowych, niezagospodarowanych, opuszczonych nieruchomościach, przydrożnych rowach, poboczach i lasach. Składniki organiczne zawarte w odpadach ulegają przemianom biochemicznym a także oddziaływają na środowisko i człowieka poprzez produkty rozkładu. Stanowią one potencjalne zagrożenie zakażeniem związane z obecnością w zmieszanych odpadach drobnoustrojów chorobotwórczych. Należy również zwrócić uwagę na fakt rozwlekania odpadów przez zwierzęta, przenoszenie zarazków przez insekty, co powoduje wzrost zagrożeń związanych z przenoszeniem drobnoustrojów chorobotwórczych.

8. Na terenie powiatu było zorganizowane jedno kąpielisko i jedno miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli. Władze samorządowe nie podejmują działań w celu udostępnienia mieszkańcom większej liczby odpowiednio wyposażonych i zapewniających bezpieczny wypoczynek kąpielisk. Obecny stan należy ocenić jako niezadowalający.

Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo - wychowawczych

W 2019 roku pod nadzorem PSSE w Radomsku znajdowało się ***95 obiektów stałych*** oraz ***17 obiektów sezonowych*** (turnusów wypoczynku).

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem znajdowało się ***8 żłobków i 1 klub dziecięcy.***

W 2019 roku zarejestrowano 3 nowe żłobki (Niepubliczny Żłobek Akademia Myszki Miki, Radomsko, ul. Pułaskiego 11, Żłobek Akademia Smyka, Gomunice ul. Witosa 1, Niepubliczny Żłobek Reksio II, Radomsko ul. Brzeźnicka 81). Skontrolowano ***5 placówek***. Przedmiotem oceny było postępowanie z pościelą i leżakami dla dzieci, wyposażenie sal zabaw i pomieszczeń higieniczno-sanitarnych a także temperatura w pomieszczeniach, wentylacja i oświetlenie. Nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

Przedszkola

Nadzorem objęto ***27 obiektów***.

Zarejestrowano jedną nową placówkę tj. Niepubliczne Przedszkole Kot w Butach, Radomsko ul. Pułaskiego 11.

Czynności kontrolne zostały przeprowadzone w ***22 placówkach***.

Wszystkie obiekty posiadają sanitariaty skanalizowane, środki do utrzymania higieny osobistej (mydło, ręczniki, papier toaletowy) były zapewnione.

W 8 skontrolowanych przedszkolach dzieci z grup najmłodszych leżakują. Leżaki i pościel wydzielone dla każdego dziecka, oznakowane. Wszystkie placówki zapewniły warunki do zabawy i wypoczynku na świeżym powietrzu. Wymóg dot. wymiany piasku, zabezpieczenia piaskownic przed zanieczyszczeniami oraz posiadania atestów i certyfikatów urządzeń na placach zabaw został spełniony.

Opieka pielęgniarska zapewniona w 7 skontrolowanych przedszkolach radomszczańskich.

W 14 przedszkolach dokonano oceny dostosowania mebli przedszkolnych do wzrostu dzieci. Nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

Ponadto zwracano uwagę na odpowiednią temperaturę w pomieszczeniach, właściwą wentylację, oświetlenie, możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz wietrzenie pomieszczeń.

Powyższe obszary nie budziły zastrzeżeń.

Szkoły i zespoły szkół

Ocena stanu technicznego

Na terenie powiatu nadzorowano ***39 szkół podstawowych*** oraz ***8 zespołów szkół,*** w tym 6 zespołów szkolno-przedszkolnych (6 przedszkoli, 6 szkół podstawowych), 2 zespoły szkół ponadpodstawowych (4 ponadpodstawowe szkoły zawodowe, 1 liceum ogólnokształcące).

W skład jednego zespołu wchodzi internat.
W 2019 r. skontrolowano ***33 szkoły podstawowe*** oraz ***5 zespołów***
(3 szkolno-przedszkolne i 2 zespoły szkół ponadpodstawowych).

6
3
4

Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego stwierdzono w 3 obiektach (PSP Pławno, gm. Gidle, PSP Nr 1 Radomsko ul. Piastowska 17, PSP Kodrąb ul. Leśna 1). Uchybienia dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego: mebli edukacyjnych, podłóg w salach lekcyjnych i korytarzach, ścian, podłóg oraz wyposażenia zaplecza sanitarnego.

W PSP w Pławnie nałożone obowiązki wykonano i usunięto nieprawidłowości, w pozostałych 2 przypadkach termin realizacji nakazów nie upłynął.
W 2 szkołach (Szkoła Filialna w Przerębie i w Kraszewicach) stwierdzono brak aktualnych przeglądów stanu technicznego budynków (wystosowano wystąpienia do organów prowadzących oraz PINB).

W wyniku wykonania nałożonych obowiązków w roku bieżącym oraz w latach ubiegłych, stan higieniczno-sanitarny uległ poprawie w 5 obiektach tj. Publiczna Szkoła Podstawowa w Pławnie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Dziepółci, Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 7 w Radomsku, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Kamieńsku, Zespół Szkolno – Przedszkolny w Gomunicach).

W większości szkół w okresie wakacyjnym były prowadzone prace konserwacyjno-remontowe.

Ocena warunków do utrzymania higieny osobistej

Wszystkie szkoły posiadają sanitariaty skanalizowane, wydzielone dla chłopców i dziewcząti zapewniały bieżącą ciepłą wodę przy umywalkach w ciągu całego roku szkolnego oraz środki do utrzymania higieny osobistej (mydło, papier toaletowy oraz możliwość osuszania rąk).

Infrastruktura do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

Nie uległy poprawie warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 3 szkołach (PSP Kraszewice, PSP Borzykowa, PSP Silniczka), w których z uwagi na brak sali do ćwiczeń, zajęcia odbywają się na boisku szkolnym lub w korytarzu. Dwie szkoły (PSP Wielgomłyny, PSP Brudzice, gm. Lgota Wielka) nie posiadają własnej infrastruktury sportowej i z gminnych hal sportowych.

Na ***38 skontrolowanych*** szkół 20 korzysta z zespołów sportowych z pełnym zapleczem (tj. magazynki sprzętu sportowego, przebieralnie, natryski, umywalnie, toalety).

W dalszym ciągu niekorzystnie wygląda sytuacja w zakresie użytkowania natrysków szkolnych. W 13 obiektach natryski nie są wykorzystywane, w 2 sporadycznie po zajęciach w-f., w 5 szkołach natryski są wykorzystywane tylko po zajęciach dodatkowych.

Warunki pracy ucznia

W ***34 szkołach*** dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych pod kątem zachowania zasad higieny pracy umysłowej a w 20 placówkach sprawdzono dostosowanie mebli szkolnych do wzrostu dzieci.

W 1 placówce stwierdzono, że plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych nie uwzględniają zasad higieny pracy umysłowej (zespół szkolno-przedszkolny). Po wystąpieniu do dyrektora szkoły po półroczu nieprawidłowości zostały wyeliminowane.

W dalszym ciągu stwierdza się w placówkach wyposażenie, sprzęt i meble edukacyjne zakupione w latach 80 i 90-tych nie posiadające wymaganych certyfikatów lub atestów oraz znaków bezpieczeństwa. Sukcesywnie następuje wymiana starego wyposażenia a nabywane meble, sprzęt sportowy itp. posiadają wymagane atesty lub certyfikaty.

Wszystkie placówki zapewniały warunki pozostawiania w placówce podręczników i przyborów szkolnych.

Zwracano również uwagę na odpowiednią temperaturę w pomieszczeniach, właściwą wentylację , oświetlenie, możliwość ochrony przed nadmiernym nasłonecznieniem oraz wietrzenie pomieszczeń.

W Publicznym Przedszkolu Nr 4 w Radomsku stwierdzono uciążliwy zapach i skierowano wystąpienie do organu prowadzącego w tej sprawie (zaplanowano prace remontowe w okresie wakacyjnym).

W dalszym ciągu utrzymuje się uciążliwy zapach w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 10 w Radomsku (zaplanowano termomodernizację budynku).

Ponadto skierowano wystąpienie do organu prowadzącego w związku z usytuowaniem pomieszczenia do zajęć dla uczniów poniżej przyległego do budynku terenu w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Stobiecku Szlacheckim, co jest niezgodne z przepisami.

Opieka zdrowotna

Na ***38 skontrolowanych placówek*** 31 posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. 7 szkół korzysta z gabinetów w ośrodkach zdrowia (zawarte stosowne umowy).
Podobnie jak w latach ubiegłych w dużych szkołach miejskich pielęgniarki są zatrudnione 3-4 razy w tygodniu natomiast w mniejszych 1 raz w tygodniu lub 1-2 razy w miesiącu.

Placówki z pobytem całodobowym (bursy, internaty)

Nadzorem objęto ***1 bursę szkolną***. Nadzorowany jest również ***internat*** przy Zespole Szkól Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobryszycach. Normy higieniczne dotyczące powierzchni i standardów dostępności do urządzeń sanitarnych w obiektach nie są przekroczone. W pomieszczeniach higieniczno sanitarnych (umywalniach, natryskach) zapewniona jest bieżąca woda ciepła i zimna. Przedmiotem oceny była również temperatura w pomieszczeniach, wentylacja, oświetlenie, wyposażenie pokoi, oraz postępowanie z bielizną.

Nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

Młodzież mieszkająca w bursie i internacie korzysta z posiłków przygotowywanych we własnej stołówce.

Placówki wsparcia dziennego

Pod nadzorem znajduje się ***6 placówek***, w tym 5 świetlic środowiskowych i 1 klub młodziaka.
W 2019 r. skontrolowano ***3 placówki***.

Obiekty zapewniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych oraz warunki do utrzymania higieny osobistej.
Zwracano również uwagę na odpowiednią temperaturę w pomieszczeniach, właściwą wentylację i oświetlenie.
Dzieci w czasie pobytu w placówce otrzymują ciepłą herbatę oraz kanapki, przygotowywane w wydzielonych kuchenkach. Oceniono stan sanitarny placówek jako dobry.

Placówki rekreacyjne

Nadzorem objęto ***1 szkolne schronisko młodzieżowe*** prowadzone przez Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Przedborskiej. Placówka mieści się w budynku, w którym funkcjonuje bursa szkolna oraz schronisko młodzieżowe. Przedmiotem oceny były pokoje mieszkalne (powierzchnia, wyposażenie), pomieszczenia pomocnicze, część gastronomiczna (kuchnia, jadalnia), postępowanie z pościelą, dostępność do urządzeń sanitarnych.

Zwracano również uwagę na odpowiednią temperaturę w pomieszczeniach, właściwą wentylację i oświetlenie. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami dotyczącymi niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego sufitów w pomieszczeniach natrysków, umywalni oraz kuchni samoobsługowej nałożono obowiązek usunięcia uchybień. Decyzja została wykonana w wyznaczonym terminie przed rozpoczęciem wypoczynku letniego.

Placówki wypoczynku letniego i zimowego

Wypoczynek letni i zimowy zorganizowano prawidłowo, placówki zapewniły właściwe warunki sanitarno-higieniczne uczestnikom wypoczynku.

W 2019 roku na terenie powiatu radomszczańskiego zostało zgłoszonych ***17 wyjazdowych turnusów wypoczynku.***
W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku skontrolowano ***12 turnusów*** (11 letnich, 1 zimowy): obóz sportowy w m. Malutkie 31A, gm. Dobryszyce; 5 obozów sportowych zorganizowanych w Centrum Japońskich Sztuk Walki „Dojo” Stara Wieś, gm. Przedbórz; 2 obozy sportowe w Szkolnym Schronisku Młodzieżowym w oraz 4 obozy sportowe w Hotelu TED w Radomsku ul. Kołłątaja 46.

Przedmiotem kontroli była ocena stanu sanitarnego obiektów, w tym pomieszczenia mieszkalne oraz inne pomieszczenia udostępniane uczestnikom wypoczynku. Nieprawidłowości w w/w obszarach nie stwierdzono.

Żywienie

Formy dożywiania w żłobkach, przedszkolach i szkołach:

- obiady przygotowywane w stołówkach szkolnych i przedszkolnych zapewniało ***20*** skontrolowanych ***szkół*** oraz ***9 przedszkoli***;
- obiady dostarczane przez firmy cateringowe lub dowożone z innych placówek oświatowych zapewniało ***9 szkół, 13 przedszkoli, 4 żłobki; 1 klub dziecięcy***;
- tzw. drugie śniadania w postaci kanapek, napoju zapewniało ***5 szkół***.

Około 38% uczniów uczęszczających do skontrolowanych szkół korzystało z obiadów, ok. 2% korzystało z II śniadań.
Z dofinansowania do wyżywienia korzystało ok. 20% uczniów, co stanowi około 8,0 % ogólnej liczby uczniów uczęszczających do szkół. W roku ubiegłym z dofinansowania korzystało około 11,0% ogólnej liczby uczniów.

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków.

Źródłem zaopatrzenia wszystkich szkół i placówek oświatowo – wychowawczych na terenie powiatu w wodę przeznaczoną do spożycia są urządzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Nadzór nad jakością wody pochodzącej z przedmiotowych wodociągów sprawują organy inspekcji sanitarnej.

Jakość dostarczanej wody nie budziła zastrzeżeń. Większość obiektów jest podłączona do gminnej sieci kanalizacyjnej. Kilka z nich posiada własne zbiorniki do gromadzenia ścieków. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami i ściekami.

Działalność kontrolno-represyjna

W roku 2019 ogółem przeprowadzono ***114 kontroli***.
Wydano ***25 decyzji administracyjnych*** (4 w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, 3 opiniujące żłobki, 15 płatniczych, 3 zmieniające termin realizacji nałożonych obowiązków).

Podsumowanie

1. Stan sanitarny kontrolowanych obiektów ocenia się jako dobry.

2. Na skontrolowanych 71 obiektów tylko w 4 stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego, co skutkowało nałożeniem obowiązku ich usunięcia.

3. W części placówek wizualnie stwierdzono znaczne zagęszczenie uczniów w salach lekcyjnych, co negatywnie wpływa na warunki pobytu w szkole. Dotyczy to dużych szkół zarówno w miastach jak i na terenach wiejskich.

4. Wszystkie skontrolowane szkoły zapewniają uczniom opiekę pielęgniarską, w tym około 80% we własnych gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej natomiast w 20 % szkół opieka jest sprawowana w gabinetach poza terenem szkoły, tj. w gabinetach innych szkół lub w ośrodkach zdrowia.

5. W większości przypadków tzn. szczególnie w szkołach wiejskich funkcjonujący model profilaktycznej opieki zdrowotnej nie gwarantuje dostępności świadczeń pielęgniarki lub higienistki szkolnej w wymiarze czasu pracy do planu godzin zajęć lekcyjnych.

6. Wszawica w szkole i przedszkolu to problem, o którym najczęściej informują rodzice. Podczas prowadzonych kontroli dyrektorzy są informowani o obowiązkach tych placówek w walce z wszawicą. Udostępniane są także materiały edukacyjne w przedmiotowym zakresie.

7. W dalszym ciągu w 3 szkołach zlokalizowanych na terenach wiejskich brak jest dostatecznej bazy do prowadzenia zajęć w-f. Zajęcia odbywają się w korytarzach szkolnych oraz na boiskach. Podobnie jak w latach ubiegłych nie w pełni wykorzystywano istniejące zaplecze przy zespołach sportowych, ponieważ uczniowie rzadko korzystali z urządzeń natryskowych po odbytych zajęciach wychowania fizycznego. W ww. obszarach nie stwierdza się poprawy.

8. W roku 2019 zmniejszył się procent uczniów korzystających z dożywiania.

Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

Charakterystyka nadzorowanych podmiotów gospodarczych

W 2019 roku nadzorem objęto ***434 podmioty gospodarcze***, które zatrudniały ***14253 pracowników.***

Skontrolowano ***155 obiektów***, w których było zatrudnionych ***5229 pracowników***.

Dominującym pod względem ilości zatrudnionych pracowników jest w dalszym ciągu sektor produkcji urządzeń elektronicznych – 15,1 % ogółu zatrudnionych, produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych – 13,2 %, następnie przemysł meblarski – 13 %, handel hurtowy i detaliczny łącznie – 11,4 %, produkcja artykułów spożywczych – 10,4 % zatrudnionych, produkcja metali i metalowych wyrobów gotowych – 8,5% ogółu zatrudnionych.

Największy odsetek stanowią zakłady, gdzie zatrudnionych jest do 9 pracowników tj. 212 zakładów, co stanowi ok. 50 % zakładów objętych nadzorem.

W 171 zakładach zatrudnia się od 10 do 49 pracowników, 43 zakłady zatrudniają od 50 do 249 osób, a w 8 zakładach zatrudnionych jest powyżej 250 osób.

Ocena higieniczna warunków pracy

W 2019 roku skontrolowano ***115 obiektów***.
Nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarnego stwierdzono w ***18 zakładach.***
Najczęściej stwierdzane uchybienia to: brak odpowiednich pomieszczeń sanitarno - higienicznych lub ich zły stan sanitarno - techniczny oraz uchybienia w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin w procesach pracy.

Na strony odpowiedzialne za przestrzeganie wymagań w w/w zakresie został nałożony obowiązek usunięcia nieprawidłowości. W 13 zakładach nakazy zrealizowano, z powyższego względu warunki pracy uległy poprawie. W 5 obiektach, po upływie terminu realizacji decyzji, zostaną przeprowadzone kontrole sprawdzające sposób wykonania nałożonych obowiązków.

Ocenę warunków pracy w zakresie przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych przeprowadzono również w oparciu o badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy.

W wyniku kontroli w 46 zakładach stwierdzono brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz brak lub nieprawidłową ocenę ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą.

W związku z w/w nieprawidłowościami wydano decyzje administracyjne dot. przeprowadzenia badań i pomiarów oraz dokonania oceny ryzyka zawodowego. Prowadzone przez inspekcję sanitarną działania administracyjne spowodowały, że w wyniku podjętych przez pracodawców działań polegających na wymianie parku maszynowego, modernizacji urządzeń i maszyn emitujących hałas czy zmian organizacyjnych – obniżono poziom natężeń czynników szkodliwych a tym samym uzyskano poprawę warunków pracy dla 81 pracowników.

Powyższe dotyczyło zakładów: Whirlpool Company, Radomsko, ul. Merloniego 4 (drgania), Fameg spółka z o.o., Radomsko, ul. 11 Listopada 2 (drgania), PRT Radomsko, Radomsko, ul. Geodetów 4 (hałas), Metalurgia S.A. Radomsko, ul. Św. Rozalii 10/2 (hałas).

W zakładzie Whirlpool Company w dalszym ciągu 15 pracowników pracuje w przekroczeniu hałasu. W sprawie toczy się postępowanie administracyjne. Termin realizacji nakazu dot. obniżenia poziomu hałasu co najmniej do obowiązujących norm nie upłynął.

Należy zauważyć, że od wielu lat występują przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia poziomu hałasu na stanowiskach pracy w 5 zakładach: Ardagh Metal Beverage Poland Sp. z o.o., Radomsko, ul. Krasickiego 150/152, gdzie w przekroczeniu pracuje 100 osób; Fameg Sp. z o.o., Radomsko, ul. 11 Listopada 2 – 235 pracowników; Metalurgia S.A., Radomsko, ul. Św. Rozalii 10/2 – 10 osób; Recan Organizacja Odzysku, Radomsko, ul. Krasickiego 164 – 5 osób; Tartak Gidle – 2 pracowników.

Przyczyną przekroczeń poziomu hałasu jest w większości przestarzały technologicznie park maszynowy. Ogółem w przekroczeniach norm higienicznych hałasu pracowało ***367 pracowników***, co stanowi 2,6% ogółu pracowników zatrudnionych na terenie powiatu radomszczańskiego.

Dla porównania w 2018 roku w przekroczeniu NDN hałasu pracowało 440 osób.

Utrzymujące się od dłuższego czasu przekroczenia NDN hałasu spowodowały intensyfikację działań prowadzonych przez inspekcję sanitarną (kontrole, pomiary w ramach kontroli urzędowej, działania promujące zdrowie).

Pracodawcy wprowadzili w życie program działań organizacyjno-technicznych zmierz. do ograniczenia narażenia pracowników na hałas. Program jest na bieżąco monitorowany i corocznie aktualizowany. Pracownicy stosują atestowane ochronniki słuchu dobrane do wielkości charakteryzujących hałas i do cech indywidualnych pracowników. Ponadto pracodawcy sukcesywnie czynią starania w celu ograniczenia narażenia pracowników na działanie ponadnormatywnego hałasu między innymi poprzez działania techniczne bądź organizacyjne. Do chwili obecnej nie przyniosły one oczekiwanego rezultatu.

Istotnym zagrożeniem występującym w środowisku pracy na terenie powiatu są czynniki rakotwórcze rejestrowane w ***33 zakładach*** pracy. Narażenia dotyczyły głównie pyłu drewna twardego w zakładach produkujących meble.

W ramach sprawowanego nadzoru prowadzono również działania promujące zdrowie. Kontynuowano monitoring w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w zakładach pracy w ramach realizacji Ogólnopolskiego Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Ponadto podczas kontroli prowadzano dystrybucję materiałów edukacyjno-informacyjnych z zakresu profilaktyki antytytoniowej (ulotki, plakaty, broszury o tematyce antynikotynowej) w ramach promowania zdrowego stylu życia w miejscu pracy.

Przedsiębiorców informowano również o prowadzonej kampanii „Zdrowe i bezpieczne miejsca pracy „Substancje niebezpieczne pod kontrolą" mającej na celu m.in. skuteczne zarządzanie bezpieczeństwem i zdrowiem w miejscu pracy.

Choroby zawodowe

Pomimo wzrostu świadomości pracowników wskutek informowania ich o ryzyku zawodowym, które jest związane z wykonywaną pracą oraz zasadach ochrony przed zagrożeniami - nadal stwierdzane są choroby zawodowe.

W roku 2019 r. prowadzono ***11 postępowań*** dotyczących ***chorób zawodowych***.
Wydano ***4 decyzje stwierdzające choroby zawodowe***, w tym: 2 przypadki boreliozy rozpoznano u rolników, 2 jednostki chorobowe tj. astma oskrzelowa oraz alergiczny nieżyt nosa wystąpiły u piekarza.

W 7 przypadkach wydano decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.
Dla porównania w 2018 roku nie stwierdzono chorób zawodowych, natomiast w roku 2017 rozpoznano 1 przypadek astmy oskrzelowej u piekarza.
Sytuacja w tym obszarze jest dynamiczna.

Zagrożenia związanie z usuwaniem wyrobów zawierających azbest

Kontynuowano nadzór w zakresie przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem, zabezpieczaniem i magazynowaniem wyrobów zawierających azbest, w tym obszarze przeprowadzono ***5 kontroli***.

W przypadku jednej firmy, w związku z uniemożliwianiem przeprowadzenia kontroli PPIS Radomsku wystąpił na piśmie o podjęcie współpracy w celu minimalizowania zagrożeń spowodowanych nieprzestrzeganiem przepisów. W stosunku do 1 podmiotu skierowano wniosek do sądu o ukaranie za utrudnianie działalności organów PIS. Sprawa w toku.

W związku z występującymi przypadkami samodzielnego demontażu pokryć dachowych zawierających azbest przez właścicieli/ zarządzających nieruchomościami, PPIS w Radomsku, mając na celu przeciwdziałanie zagrożeniom spowodowanym działaniem azbestu na organizm człowieka, wystosował do włodarzy miast i gmin powiatu radomszczańskiego pismo informujące o zasadach bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest, jednocześnie wniósł o podjęcie współpracy w powyższym zakresie oraz poinformowanie, w sposób przyjęty w gminie, właścicieli/ zarządzających nieruchomościami zainteresowanych usuwaniem wyrobów zawierających azbest o obowiązku zgłoszenia przez wykonawcę zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwym organom kontroli oraz konsekwencjach prawnych nieprzestrzegania tych obowiązków.

Środki zastępcze

W celu ograniczania zagrożeń zdrowia publicznego stwarzanych przez środki zastępcze i nowe substancje psychoaktywne na bieżąco prowadzony jest monitoring rynku substancji psychoaktywnych.
Prowadzone są również działania edukacyjne uwzględniające problematykę przeciwdziałania używaniu środków zastępczych w miejscu pracy.

Pracodawcom również przekazywano opracowany pakiet informacyjno – edukacyjny „*Przeciwdziałanie używaniu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w miejscu pracy”* zawierający płytę CD z filmem edukacyjnym „STOP DOPALACZOM”, prezentacje multimedialne dot. powyższej problematyki oraz ulotki informacyjne pt. „*Biorąc – nie jesteś sobą!”* i „*Dopalaczom mówimy STOP – wybieramy zdrowie”*.

Na podstawie przekazanego przez organy Policji i Prokuratury materiału dowodowego w stosunku do osoby fizycznej było prowadzone postępowanie zakończone orzeczeniem o przepadku zabezpieczonego produktu na rzecz Skarbu Państwa i jego zniszczeniu. Kontynuowano również współpracę z ww. organami oraz ze Szpitalem Powiatowym w Radomsku, który informował o przypadkach zatruć spowodowanych zażyciem środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków

Źródłem zaopatrzenia dla około 95 % nadzorowanych podmiotów w wodę przeznaczoną do spożycia są urządzenia wodociągowe zbiorowego zaopatrzenia.
Sześć obiektów jest zaopatrywanych w wodę pitną z indywidualnych ujęć (Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Radomsku, Zakład Przetwórstwa Mięsnego Gaik w Niedośpielinie, Zakłady Mięsne BRAT-POL Wólka Włościańska, KONSTALEX Sp. z .o.o. Radomsko, „JASTA” Sp. z o.o. Danielów, DEMETER Sp. Jawna Kamieńsk).
Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia sprawuje PPIS w Radomsku.
Ścieki pochodzące z nadzorowanych obiektów są odprowadzane do kanalizacji centralnej (miejskiej, gminnej) lub do zbiorników przeznaczonych do gromadzenia ścieków.
W części podmiotów funkcjonują przydomowe oczyszczalnie ścieków. Odpady komunalne gromadzone były w przeznaczonych do tego celu pojemnikach.

W kilku przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w prowadzeniu gospodarki odpadami komunalnymi i ściekami (brak umów na odbiór odpadów komunalnych i ścieków oraz dowodów uiszczania opłat za te usługi). Wydawano stosowne zalecenia pokontrolne.

Działalność kontrolno-represyjna

Ogółem w roku 2019 przeprowadzono ***163 kontrole.***
Wydano ***119 decyzji administracyjnych***, w tym: 46 merytorycznych (w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami), 52 płatnicze, 8 dot. zmiany terminu realizacji wykonania obowiązków lub umorzenia postępowania, 2 w zakresie nadzoru nad środkami zastępczymi, 11 dot. chorób zawodowych.
Ponadto przeprowadzono ***11 postępowań dotyczących chorób zawodowych.***

Podsumowanie

1. Dokonując oceny warunków pracy należy stwierdzić, że podejmowane przez pracodawców działania techniczne, organizacyjno - administracyjne a także stosowanie przez pracowników środków ochrony indywidualnej zapobiegają ujemnym skutkom działania czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy a tym samym przyczyniają się do poprawy warunków pracy oraz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa i ochrony. Powyższe zostało osiągnięte również w wyniku działań inspekcji sanitarnej. Jednocześnie należy wskazać, że w dalszym ciągu występuje ponadnormatywny hałas w 5 zakładach, w których próby ograniczenia hałasu od dłuższego czasu okazują się nieskuteczne.

2. Pomimo utrzymywania się od wielu lat przekroczeń Najwyższego Dopuszczalnego Natężenia hałasu w 4 zakładach zatrudniających powyżej 250 pracowników – w chwili obecnej nie odnotowuje się progresji chorób zawodowych związanych z narządem słuchu. Taka sytuacja może ulec zmianie.

3. Corocznie wzrasta odsetek pracowników (ok. 40%) zatrudnionych w zakładach mieszczących się na terenie strefy inwestycyjnej w Radomsku, co jest związane z rozbudową zakładów istniejących a także powstawaniem nowych inwestycji.

4. Obiekty te spełniają wymagania określone w przepisach bezpieczeństwa i higieny pracy a właściwy nadzór służb BHP pomaga pracodawcy zapewnić odpowiednie warunki pracy.

Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

Głównym celem działania Sekcji Nadzoru Higieny Żywności Żywienia i Przedmiotów Użytku było zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu na terenie powiatu radomszczańskiego.

W 2019 roku pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno Epidemiologicznej w Radomsku znajdowało się ***1367 zakładów*** produkcji i obrotu żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz produktami kosmetycznymi.

Najważniejsze grupy zakładów to:
- sklepy i spożywcze (547), żywienie zbiorowe otwarte (171), obiekty ruchome i tymczasowe (131), żywienie zbiorowe zamknięte (100), środki transportu żywności (46), hurtownie spożywcze (31), piekarnie (21), ciastkarnie (13), młyny (5), wytwórnie makaronów (1), wytwórnie lodów (7), wytwórnie wód mineralnych i źródlanych (1), przetwórnie owocowo-warzywne (3), automaty do lodów (4), produkcja pierwotna żywności pochodzenia roślinnego (110), inne obiekty obrotu żywnością (124) w tym między innymi: 51 aptek, 13 punktów aptecznych, 6 sklepów zielarskich, wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (8) , miejsca obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością (19).

Ponadto na terenie powiatu działają 2 zakłady produkujące produkty kosmetyczne i 10 sklepów z produktami kosmetycznymi.

Podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejszą grupę zakładów stanowiły sklepy spożywcze 547 (40,0%), zakłady żywienia zbiorowego otwarte 171 (12,5%), zakłady żywienia zbiorowego zamknięte 100 (7,3%), obiekty ruchome i tymczasowe 131 (9,6%), środki transportu żywności 46 (3,4%), magazyny hurtowe 31 (2,3%), piekarnie 21 (1,5%), ciastkarnie 13 (0,9%).

Kontrole przeprowadzano zgodnie z przyjętym na rok 2019 harmonogramem kontroli. Wykonywano również kontrole poza harmonogramem:
- w każdym przypadku podejrzenia lub uzyskania informacji o uchybieniach sanitarnych zagrażających zdrowiu lub życiu ludzi,
- w związku z realizacją zadań w ramach systemu informowania o produktach niebezpiecznych RASFF,
- na wniosek przedsiębiorców,
- nie przeprowadzano kontroli w związku z powiadomieniami w ramach systemu RAPEX, gdyż w 2019 roku nie było takich powiadomień.

W 2019 r. skontrolowano ***431 zakładów*** co stanowiło 31,5% wszystkich zakładów będących pod nadzorem.

Przeprowadzono ***765 kontroli i rekontroli.***

Wydano ***197 decyzji administracyjnych***, w tym 87 decyzji opłatowych, 10 nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w wyznaczonym terminie, 99 decyzji w sprawie zatwierdzenia zakładu, 88 w sprawie wykreślenia zakładu z rejestru.

Skierowano ***2 wnioski*** do Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej na

podstawie art. 103 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia. ŁPWIS nałożył ***2 kary na kwotę 2200 zł.***

Nałożono także ***44 mandaty karne*** na sumę 11000 zł.

Do badań laboratoryjnych pobrano ***175 prób*** różnych artykułów spożywczych, ***4 próby*** materiałów do kontaktu z żywnością oraz ***5 prób*** produktów kosmetycznych.

Zakwestionowano ***1 próbę żywności***, z powodu zanieczyszczenia bakteriami Salmonella Kentucky. Producentem zakwestionowanej żywności był przedsiębiorca znajdujący się na terenie innego powiatu i województwa.

Do PPIS w Radomsku wpłynęło ***35 wniosków*** od konsumentów o podjęcie interwencji. Zasadnych było 12 (34,2%). Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone.

W 14 przypadkach gdzie podany był adres zamieszkania i dane osoby zgłaszającej wniosek o wynikach przeprowadzonych działań poinformowano pisemnie.

W ramach interwencji pobrano do badań laboratoryjnych 5 prób wody mineralnej do badań mikrobiologicznych oraz 6 prób napoju gazowanego do badań mikrobiologicznych i w kierunku zawartości substancji dodatkowych. Próby nie były kwestionowane.

Wzorem lat ubiegłych skontrolowano stołówki prowadzące żywienie zbiorowe w zakładach organizujących wypoczynek letni i zimowy dzieci i młodzieży. W ramach tych działań skontrolowano ***3 placówki*** organizujące taki wypoczynek oraz przeprowadzono ***4 kontrole***. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W związku z występowaniem na terenie województwa łódzkiego oraz całego kraju przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A, do których to zakażeń dochodzi między innymi poprzez spożycie skażonej żywności np. niemytych owoców lub warzyw, podobnie jak w latach ubiegłych prowadzone były kontrole producentów pierwotnych to znaczy rolników uprawiających tzw. owoce miękkie oraz warzywa i sprzedających je w ramach rolniczego handlu detalicznego np. na targowiskach.

Działania te prowadzone były w porozumieniu z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcją Ochrony Środowiska, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno – Spożywczych. Kontrolowano usytuowanie plantacji, zaopatrzenie w wodę, sposób prowadzenia oprysków i nawożenia, zabezpieczenie plantacji i pomieszczeń z nimi związanych przed dostępem szkodników i zwierząt, dostęp do urządzeń sanitarnych dla pracowników zatrudnionych przy zbiorach, oraz stan zdrowia zatrudnionych pracowników. Skontrolowano ***8 gospodarstw rolnych***.

Nie stwierdzono istotnych stwarzających zagrożenie nieprawidłowości.

Działania PPIS w Radomsku w 2019 roku mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu, oprócz zaplanowanych w harmonogramie były działaniami akcyjnymi i dotyczyły głównie następujących zagadnień:

1. Działania w ramach systemu RASFF.
2. Działania w ramach systemu RAPEX nie były prowadzone z uwagi na brak powiadomień.
3. Wzmożony nadzór nad legalnością sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów z jego udziałem, w tym dziczyzny oraz prawidłowym postępowaniem zakładów w zakresie usuwania odpadów gastronomicznych w związku z zagrożeniem afrykańskim pomorem świń (ASF).
4. Graniczna kontrola sanitarna.

Przeprowadzono ***47 kontroli*** w związku z nadesłanymi powiadomieniami w systemie RASFF (europejski system informowania o niebezpiecznej żywności i paszach). Takich powiadomień o niebezpiecznej żywności oraz materiałach do kontaktu z żywnością, które znalazły się w sprzedaży na terenie powiatu radomszczańskiego w roku 2019 wpłynęło 22. Działania PPIS w tym zakresie polegały na sprawdzeniu czy wymienione w powiadomieniach produkty znajdują się w obrocie w obiektach na terenie powiatu, weryfikacji działań podjętych przez dystrybutorów i producentów oraz nadzorowaniu procesu ich wycofywania z rynku.

Najważniejsze z nich dotyczyły następujących produktów:

- gorczyca biała zanieczyszczona bakteriami Salmonella Typhimurium,
- bazylia pochodząca z Egiptu zanieczyszczona bakteriami Salmonella spp.,
- łyżki kuchenne z nylonu i stali nierdzewnej z Chin, w których stwierdzono migrację specyficzną pierwszorzędowych amin aromatycznych,

- żytnie płatki błyskawiczne pełnoziarniste oraz mąka żytnia do wypieku domowego chleba, w których stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A,
- pieczarki marynowane oraz wiórki kokosowe w których stwierdzono zawartość składnika alergennego dwutlenku siarki w ilości powyżej 10mg/kg, niedeklarowanego w oznakowaniu produktów,
- orzeszki ziemne zawierające alergenny składnik gluten niedeklarowany na etykiecie,
- mieszanka warzywna głęboko mrożona zanieczyszczona kawałkami szkła,
- smalec smakowy pochodzący z Niemiec zanieczyszczony kawałkami metalowego drutu,
- filety śledziowe w oleju z żurawiną, sery podpuszczkowe Gouda i Edam zanieczyszczone bakteriami Listeria monocytogenes,
- burgery wołowe wyprodukowane z mięsa dla którego nie udokumentowano przeprowadzenia badania poubojowego,
- suplement diety, spirulina – sprasowana alga morska w tabletkach oraz szprot podwędzany w oleju, w których stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu benzo(a)pirenu oraz sumy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA),
- kubek do kawy melaminowy z włóknami bambusa z Chin, w którym stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu migracji formaldehydu,
- biszkopty z nadzieniem morelowym i polewą kakaową, napowierzchni których stwierdzono obecność pleśni.

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 03.01.2019 r. w sprawie występowania w Polsce afrykańskiego pomoru świń (ASF), na terenie powiatu prowadzone były wnikliwe, wzmożone kontrole:

- na targowiskach, w celu wykrywania nielegalnej sprzedaży mięsa wieprzowego i produktów pochodzenia wieprzowego a także dziczyzny(mięsa z dzika) i produktów z niej otrzymanych. W ramach tych działań przeprowadzono również 4 kontrole wspólne z przedstawicielami Inspekcji Weterynaryjnej na targowiskach, w ruchomych punktach sprzedaży mięsa i wędlin,
- w zakładach żywienia zbiorowego, w celu weryfikacji źródeł pozyskania mięsa wieprzowego, dziczyzny (mięsa z dzika) i produktów z nich otrzymanych, sposobu zagospodarowania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem umów przedsiębiorców z firmami odbierającymi odpady oraz realności i częstotliwości odbierania odpadów,
- w zakładach handlu detalicznego realizowanych w ramach bieżącego nadzoru.

Raporty z przeprowadzonych działań przekazywane były do ŁPWIS w systemie miesięcznym.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach.

Działania w tym zakresie będą kontynuowane w 2020 roku.

W ramach granicznej kontroli sanitarnej w 2019 roku przeprowadzono ***37 kontroli*** sanitarnych importowanych z Chin materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Importerem tych materiałów jest firma Jysk w Radomsku, gdzie funkcjonuje magazyn główny tej firmy. Stąd towary są wysyłane do sklepów Jysk na terenie Polski i Europy.

Podczas kontroli oceniono ***78 partii*** różnych materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (talerze, szklanki, sztućce, bidony, przybory kuchenne, słomki, tace itp.). Wydano 78 świadectw spełnienia wymagań jakości zdrowotnej dla tych materiałów.

Wnioski :

1. Systematycznie poprawia się jakość środków spożywczych o czym świadczy mała ilość próbek kwestionowanych. Jest to wynikiem poprawy stanu sanitarno-technicznego placówek, przestrzegania ogólnych zasad higieny w produkcji, obrocie, transporcie, wdrożenia i funkcjonowania w coraz większej ilości zakładów systemów kontroli wewnętrznej (GHP, GMP, HACCP), ale także kontroli zewnętrznej, sprawowanej przez PIS i inne organy w ramach urzędowej kontroli żywności.

2. Najwięcej problemów występuje w zakładach obrotu żywnością oraz obiektach ruchomych i tymczasowych. Ruchome punkty gastronomiczne i handlowe z racji charakteru prowadzonej działalności często mają problemy z przestrzeganiem wymagań sanitarnych. W przypadku sklepów wynika to z ich różnorodności (od dużych marketów po punkty handlu obwoźnego) oraz dużego asortymentu sprzedawanych produktów. Osoby zatrudnione w zakładach branży spożywczej bardzo często nie posiadają odpowiednich kwalifikacji, wiedzy nt. zapewnienia bezpieczeństwa żywności, podstawowych zasad higieny, przepisów prawa żywnościowego, potencjalnych zagrożeń. Zmiana mentalności tych osób przebiega powoli ale systematycznie. Przyczyną opisanego wyżej zjawiska jest coraz bardziej widoczny brak personelu i duża rotacja pracowników w zakładach branży spożywczej.

3. W 2019 roku na terenie powiatu radomszczańskiego nie było żadnego incydentu żywnościowego, który stanowiłby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi, zarówno pod względem skali zjawiska jak i rodzaju zagrożenia. Wszystkie stwierdzone nieprawidłowości można określić mianem typowych, które można było szybko i skutecznie wyeliminować za pomocą rutynowych procedur postępowania – co uczyniono.

4. W stosunku do lat ubiegłych struktura zakładów branży spożywczej na terenie powiatu radomszczańskiego nie uległa istotnym zmianom. Występują niewielkie wahania ilości obiektów w poszczególnych grupach wynikające z tego, że część z nich ulega likwidacji ale w ich miejsce powstają nowe. Największa rotacja występuje w sklepach spożywczych i punktach gastronomicznych.

Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Kierunki działań Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia PSSE w Radomsku w 2019 roku zostały wytyczone w oparciu o założenia Narodowego Programu Zdrowia, wytyczne WHO, programy o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym a także sytuację epidemiologiczną i potrzeby zdrowotne mieszkańców powiatu radomszczańskiego.Do zadań zrealizowanych w 2019 roku należało:

- monitorowanie programów prozdrowotnych o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim i powiatowym,
- prowadzenie kampanii społecznych, medialnych oraz akcji profilaktyczno-prozdrowotnych,
- współpraca z instytucjami i organizacjami w zakresie zdrowia publicznego, w tym z placówkami oświatowo – wychowawczymi, zakładami opieki zdrowotnej, samorządem lokalnym, stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi oraz środkami masowego przekazu,
- organizacja szkoleń dla nauczycieli – szkolnych realizatorów/ koordynatorów programów edukacji zdrowotnej w placówkach oświatowo-wychowawczych;
- dystrybucja materiałów edukacyjno – informacyjnych do placówek oświatowo-wychowawczych realizujących działania prozdrowotne,
- prowadzenie działań edukacyjnych w podległych placówkach oświatowo-wychowawczych.

W 2019 roku szkoły oraz przedszkola z terenu powiatu radomszczańskiego realizowały następujące programy edukacyjne o zasięgu krajowym, wojewódzkim a także powiatowym nadzorowane przez PIS:

1. *Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”* – adresaci: uczniowie IV klas szkół podstawowych, ich rodzice/ opiekunowie. Liczba odbiorców 447 osób z 12 placówek oświatowo – wychowawczych z terenu powiatu.

2. *Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj Formę” propagujący zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną* – adresaci: uczniowie klas IV-VIII szkół podstawowych, ich rodzice/ opiekunowie. Liczba odbiorców to 3 190 osób z 29 placówek oświatowo – wychowawczych z terenu powiatu.

3. *Ogólnopolski profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS, czyli jak dbać o miłość? ”* – adresaci: uczniowie szkół ponadpodstawowych, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców to 194 osób z 7 szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu.

4. *Wojewódzki program edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”* – adresaci: dzieci w wieku 5-6 lat, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców to 1076 osób z 23 placówek oświatowo-wychowawczych (przedszkola i szkoły) z terenu powiatu.

5. *Wojewódzka kampania profilaktyczna „Dopalaczom mówimy STOP-wybieramy zdrowie”* – adresaci: uczniowie gimnazjum, ich rodzice/opiekunowie. Liczba odbiorców - 1988 osób z 16 placówek oświatowo-wychowawczych z terenu powiatu.

6. *Ogólnopolski program edukacyjny „Znamię! Znam je?”* – adresaci: uczniowie szkół ponadpodstawowych, ich rodzice/ opiekunowie. W roku szkolnym 2018/2019 w edycji pilotażowej uczestniczyło 157 osób z 2 szkół ponadpodstawowych z miasta Radomska.

7. *Ogólnopolski program edukacyjny „Podstępne WZW”* - adresaci: uczniowie szkół ponadpodstawowych, ich rodzice/ opiekunowie. W roku szkolnym 2018/2019 w edycji pilotażowej uczestniczyło 144 osób z 1 szkoły ponadpodstawowej z miasta Radomska.

8. *Krajowy program zapobiegania zakażeniom HIV i zwalczania AIDS* – adresaci: uczniowie szkół ponadpodstawowych, społeczność lokalna. Liczba odbiorców – 60 uczniów szkoły ponadpodstawowej (spotkanie edukacyjno- prozdrowotne przeprowadzone przez przedstawiciela PSSE w Radomsku w ramach obchodów Światowego Dnia AIDS). Wśród ok 50. osób przeprowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych.

9. *Powiatowy program profilaktyki raka piersi „Dbam o siebie-badam się”*, którego współpartnerem jest Radomszczański Klub Amazonek. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Radomska.
   Liczba odbiorców to 255 osób z 3 szkół.

W 2019 roku profilaktycznymi programami edukacyjnymi **objęto 7 511** osób (uczniowie, rodzice, grono pedagogiczne szkół). W ramach prowadzonego monitoringu, pracownik samodzielnego stanowiska pracy ds. oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia PSSE w Radomsku przeprowadził **51 wizytacji** oceniających realizację programów edukacyjnych w poszczególnych szkołach i przedszkolach na terenie powiatu radomszczańskiego.

Interwencje nieprogramowe realizowane przez PPIS w Radomsku:

1. *Profilaktyka palenia tytoniu,* w tym:

– **Światowy Dzień bez Tytoniu** – w ramach obchodów podsumowano konkurs plastyczny pt. „Świat zdrowy i kolorowy” przeprowadzony w Publicznym Przedszkolu nr 5 w Radomsku. Patronat nad konkursem objął PPIS w Radomsku. Ponadto dzieci z oddziałów 5 i 6 latków (2 oddziały – 50 osób) przygotowały występ artystyczny o tematyce antytytoniowej, który przedstawiono zaproszonym gościom.

– **Światowy Dzień Rzucania Palenia** (adresaci – uczniowie szkół średnich oraz społeczność lokalna – osoby dorosłe). Działaniami edukacyjnymi objęto 210 uczniów ze szkoły ponadpodstawowej z ternu miasta Radomska. Na stronie internetowej PSSE w Radomsku zamieszczono materiały edukacyjne i prasowe dotyczące obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia.

2. *Bezpieczeństwo zdrowotne dzieci, młodzieży i dorosłych podczas wypoczynku zimowego i letniego* (ferie zimowe, wakacje) - interwencją nieprogramową objęto dzieci i młodzież uczestniczącą w zorganizowanym wypoczynku letnim i zimowym (kolonie, półkolonie, formy wyjazdowe wypoczynku dzieci i młodzieży) oraz społeczeństwo powiatu radomszczańskiego. Bezpośrednimi działaniami edukacyjnymi (uczestnicy pogadanek) objęto 37 osób. Dystrybucja materiałów edukacyjnych – ok. 180 osób.

3. *Obchody Światowego Dnia Zdrowia (7 kwietnia)* - kampania informacyjno-edukacyjna skierowana do ogółu społeczeństwa. W 2019r. *Powiatowy Dzień Zdrowia* przebiegał pod hasłem „Wolni od uzależnień - kreatywni w życiu” i odbywał się w Zespole Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska w Radomsku. Dzień Zdrowia rozpoczął się od wykładu nt. „Substancje psychoaktywne a zdrowie" – wygłoszonego przez przedstawiciela oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Radomsku. Kolejny wykład nt. „Uzależnienie a rodzina" wygłosił przedstawiciel Centrum Aktywności Społecznej w Urzędzie Miasta w Radomsku. Celem obchodów było promowanie profilaktyki uzależnień wśród uczniów, podnoszenie świadomości dzieci i młodzieży na temat negatywnych konsekwencji wynikających z używania środków psychoaktywnych, propagowanie wiedzy na temat szkodliwości uzależnień, zaangażowanie uczniów do działań profilaktycznych oraz uświadomienie odpowiedzialności za swoje zdrowie. Po prelekcji przeprowadzono część praktyczną z użyciem narko i alkogogli oraz rozdystrybuowano materiały edukacyjne.

4. *Szczepienia ochronne:*

– **Europejski Tydzień Szczepień** – kampania informacyjno-edukacyjna skierowana do ogółu społeczeństwa. Jest to inicjatywa Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), realizowana i koordynowana na poziomie lokalnym przez poszczególne państwa, a także przez organizacje międzynarodowe

i pozarządowe oraz inne podmioty działające w obszarze ochrony zdrowia. Do lokalnych mediów przekazano artykuł nt. Europejskiego Tygodnia Szczepień.

- **Kampania „Zaoszczędź dziecku ospy”** – dystrybucja materiałów edukacyjnych PZH do sześciu placówek (żłobki i kluby dziecięce z terenu miasta Radomska).

5. *Profilaktyka wszawicy oraz profilaktyka chorób zakaźnych – WZW A* – w związku z potrzebami wynikającymi z bieżącej sytuacji epidemiologicznej powiatu radomszczańskiego prowadzono działania edukacyjne (pogadanka, instruktaż, dystrybucja materiałów edukacyjnych) skierowane do grona pedagogicznego z placówek oświatowo – wychowawczych. Liczba przeprowadzonych spotkań: 3.

6. *Działania edukacyjne, adresowane do różnych grup docelowych, w szczególności do dzieci, młodzieży na temat zagrożeń wynikających z używania środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych* – w ciągu roku szkolnego 2018/2019 przedstawiciel Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia przeprowadził 6 spotkań edukacyjnych ph. „Dopalacze mogą Cię wypalić” w których uczestniczyli uczniowie starszych klas szkół podstawowych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych z terenu miasta Radomska.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ma na celu zapewnienie właściwego stanu sanitarno – zdrowotnego w realizowanych obiektach, takich jak placówki ochrony zdrowia, obiekty żywieniowo - żywnościowe, zakłady pracy a także zapewnienie aby obiekty po ich zrealizowaniu nie powodowały zagrożenia czy uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie.

Do podstawowych zadań w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego należy zajmowanie stanowisk w zakresie sanitarno-higienicznym w sprawach:

- opiniowania i uzgadniania wniosków w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Uzgadnianie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

- opiniowania i uzgadniania wniosków w ramach oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Rozpatrywanie wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz uzgadnianie warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. W trakcie uzgadniania dokumentacji zwracano uwagę czy planowana inwestycja po zrealizowaniu zgodnie z przyjętymi w opracowaniu rozwiązaniami technicznymi, technologicznymi i organizacyjnymi nie będzie oddziaływała negatywnie na środowisko, a tym samym na zdrowie ludzi

- Udziału w procesie budowlanym realizowanych inwestycji. W trakcie opiniowania dokumentacji projektowej zwracano uwagę na takie zagadnienia, jak zapewnienie właściwych warunków sanitarno – zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi, a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy.

Biorąc pod uwagę wymagania techniczno – sanitarne stan obiektów budowlanych oddawanych do użytkowania w większości nie odbiegał od wymogów zawartych w przepisach. W żadnym rozpatrywanym przypadku nie zgłoszono sprzeciwu wobec odbioru i dopuszczenia do użytkowania.

W 2019 roku zapobiegawczy nadzór sanitarny zajął stanowiska w sprawach:

- opiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: 4 opinie prognoza oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

- uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko: 7 uzgodnień,
- opiniowania przedsięwzięć co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko: 64 opinii o braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko; 2 opinie o konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

- opiniowanie przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach: 17 uzgodnień warunków realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

- uzgodnienie dokumentacji projektowej: 12 opinii sanitarnych,
- dopuszczenie do użytkowania obiektów budowlanych: 35 stanowisk potwierdzających zgodność wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- sprawy różne: 17 pism.

Charakterystyczne największe obiekty oddane do użytku w 2019 r.:

- Budynek dydaktyczno – szkoleniowy zboru Świadków Jehowy w miejscowości Radomsko na dz. nr ewid. 197/5, obr. 10 przy ul. Dolnej 22,

- Oczyszczalnia ścieków socjalno-bytowych z droga dojazdową oraz wodociągiem i zasilaniem energetycznym w msc. Wierzbica na dz. nr ewid. 21, 46, 89, obr. Wierzbica, gm. Ładzice,

- Budynek zakładu produkcji opakowań tekturowych wraz z wewnętrznymi instalacjami wodno-kanalizacyjną, co, elektryczną, gazową doziemną, zewnętrznym zbiornikiem na gaz płynny, podziemnym zbiornikiem p. poż., budynku portierni i parkingu w msc. Radomsko przy ul. Geodetów na dz. nr ewid. 300/6, obr. 36,

- Budynek hali produkcyjnej frontów meblowych wraz z częścią socjalno-biurową oraz z wewnętrznymi instalacjami wod-kan, elektryczną i gazową, parkingami i silosem z filtrem workowym w msc. Radomsko przy ul. Stolarzy na dz. nr ewid. 5/133, obr. 36,

- Rozbudowa budynku hali mroźni oraz części biurowej centrum logistyczno – magazynowego Frigo Logistics w Radomsku przy ul. Przedsiębiorców 3 na dz. nr ewid. 5/56, 5/61, obr. 36,

- Budynek hali produkcyjno-magazynowej (ciastkarnia) z zapleczem biurowo-socjalnym wraz z przebudową i rozbudową infrastruktury technicznej w miejscowości Kamieńsk przy ul. Wrzosowej na dz. nr ewid. 69/10, 69/19, 69/21, 70/1, 70/2, 69/6, 69/18, 69/20, obr. 9 Kamieńsk,

- Budynek usługowy (warsztat stolarski bez lakierowania) w miejscowości Strzałków przy ul. Broniewskiego na dz. nr ewid. 87, 89, obr. Strzałków, gm. Radomsko.

Podsumowanie

Zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej są bardzo szerokie – począwszy od bezpieczeństwa żywienia i żywności, bezpieczeństwa wody, zabezpieczenia przed chorobami zakaźnymi i realizację programu szczepień ochronnych, higienę środowiska, promocję zdrowia, medycynę pracy, ochronę przed szkodliwymi substancjami, bezpieczeństwem preparatów chemicznych, kosmetyków – aż po opiniowanie i uzgadnianie projektów inwestycyjnych i infrastrukturalnych.

Realizacja powyższych zadań przez Powiatową Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Radomsku ma na celu ciągłą poprawę sytuacji sanitarnej w powiecie radomszczańskim. Stan sanitarny powiatu w 2019 roku ocenia się jako dobry.

Nie odnotowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie zwalnia nas to jednak z prowadzenia aktywnego nadzoru epidemiologicznego oraz działań prowadzonych ustawicznie i z dużym zaangażowaniem na rzecz promocji zdrowia.